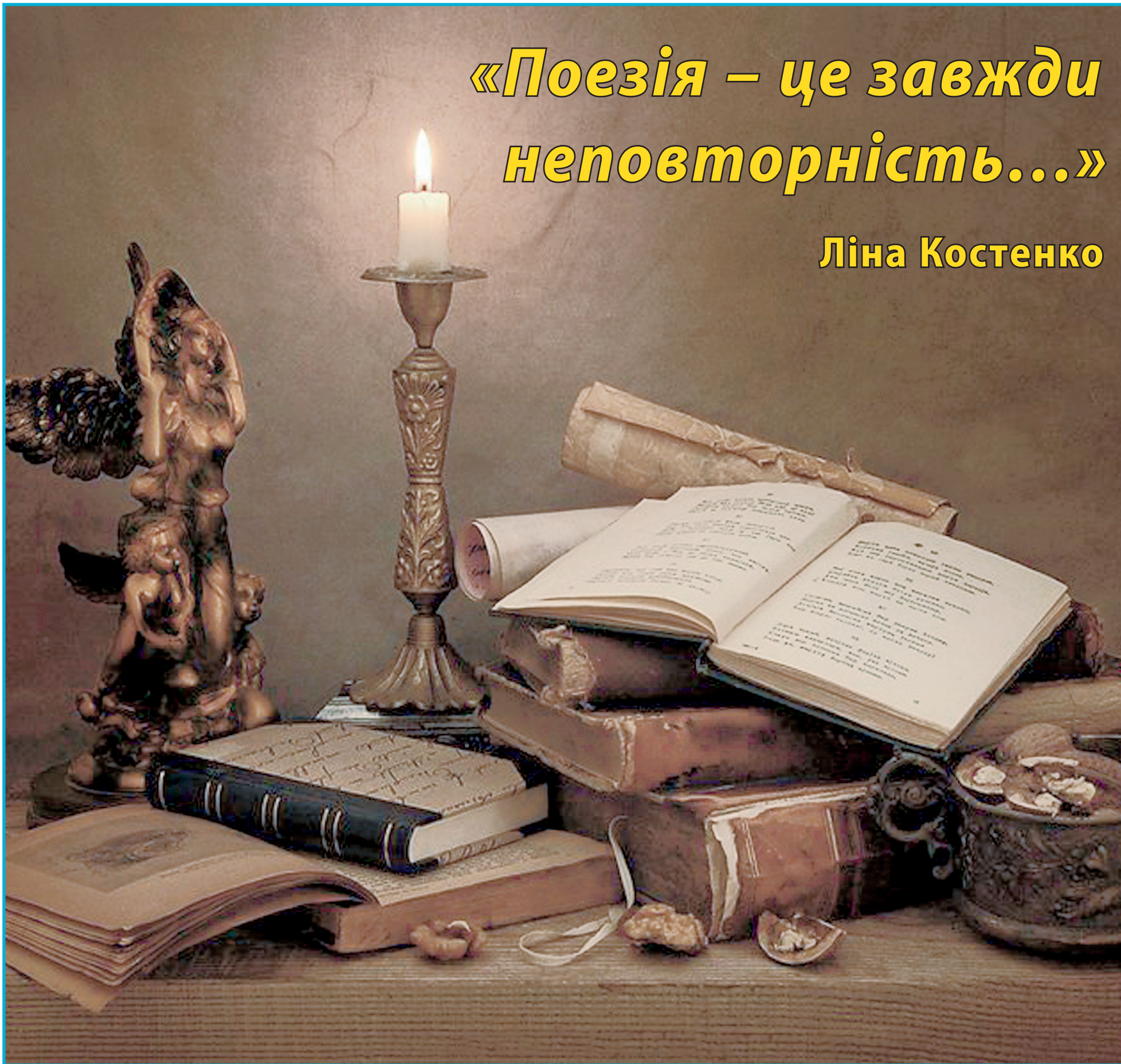

«Поезія – це завжди неповторність...»

Ліна Костенко

ВІДБУЛОСЬ РОЗШИРЕНЕ ЗАСІДАННЯ КОЛЕГІЇ МІНІСТЕРСТВА КУЛЬТУРИ

19 березня в Національній філармонії України під головуванням міністра культури Леоніда Новохатка відбулося розширене засідання колегії Міністерства культури України.

с. 2-3

ВЕСНЯНИЙ БУКЕТ ВІД ОЛЕКСАНДРА БІЛАША

Українським фондом культури та благодійним фондом імені Олександра Білаша засновано Всеукраїнську мистецьку премію імені Олександра Білаша. Нагорода за вагомий внесок у духовний розвиток України.

с. 7

У СТОЛЬНОМУ ГРАДІ ГАЛИЧІ ВІДКРИТО КНИГАРНЮ

У колишній столиці Галицько-Волинського князівства, місті Галичі відкрито книгарню. Ініціатором та організатором даного заходу виступив Національний заповідник «Давній Галич».

с. 12

ВІДБУЛОСЬ РОЗШИРЕНЕ ЗАСІДАННЯ КОЛЕГІЇ МІНІСТЕРСТВА КУЛЬТУРИ

19 березня в Національній філармонії України під головуванням міністра культури Леоніда Новохатька відбулося розширене засідання колегії Міністерства культури України.

В засіданні колегії також взяла участь перший заступник міністра культури Тимофій Кохан, заступники міністра Броніслав Сличинський та Віктор Балюрко, голова Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності В'ячеслав Кириленко, Радник Президента України Юрій Богущкий, голова Центрального комітету профспілки працівників культури Людмила Перелигіна, начальники обласних управлінь культури, керівники провідних національних закладів культури і мистецтв.

Головним питанням, що розглядалося під час засідання колегії, було: «Про підсумки діяльності установ, підприємств і організацій галузі в 2012 році та завдання на 2013 рік».

Члени колегії та учасники заходу зокрема обговорили питання розвитку культурної галузі в регіонах, охорони культурної спадщини та стану музейної справи, розвитку та підтримки професійного мистецтва і мистецької освіти, нагальні питання розвитку вітчизняного кінематографа, збереження та популяризації народного мистецтва тощо.

ВИСТУП ЛЕОНІДА НОВОХАТЬКА НА РОЗШИРЕНОМУ ЗАСІДАННІ КОЛЕГІЇ МІНІСТЕРСТВА КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

Шановні члени колегії, запрошені та гості!

Хочу подякувати вам, присутнім у цьому залі, всім, хто щойно поділився цікавими думками, працівникам нашої галузі, які у складних умовах своєю працею забезпечили її розвиток.

Насамперед хотів би поговорити про перспективи та висловити п'ять тезроздумів.

По-перше – загальна стратегія розвитку культури.

За останні 20 років багато було зроблено – прийнято закони «Про культуру», «Про бібліотеки», «Про музеї і музейну діяльність», «Про охорону культурної спадщини» та інші. Але мусимо визнати: те, що ми не зробили на старті, загалом у гуманітарній політиці – заважає розвиватись нашій галузі і тепер: маю на увазі законодавство, проблеми у менеджменті, мовній політиці, належність (чи неналежність) відомих імен чи пластів культури до української культури.

Як відомо, у світі існують дві моделі управління культурою:

– американська, де рівень втручання держави мінімальний, навіть немає міністерства культури, а державна підтримка культури здійснюється через систему грантів, дотацій, переважно через податкове стимулювання приватних інвестицій. Утім там існують потужні, динамічні, навіть агресивні культурні практики, такі, як Голлівуд, бродвейські театри, Метрополітен-опера, Смітсонівський інститут – мережа музеїв тощо;

– французька, де існує сильне міністерство з великим бюджетом, правами, авторитетом, яке діє шляхом прямого адміністрування, фінансової підтримки національного культурного продукту.

Ми, країни пострадянського простору, в цій схемі – хто де. Звичайно, українська модель тяжіє до французької через велику частку державної власності в культурній інфраструктурі, але неспроможна повністю відтворити її через обмеженість фінансового ресурсу та людський менталітет.

Необхідно завершити формування власної моделі управління культурою. Думаю, нам активніше слід обирати європейський вектор, запозичивши все краще з американської моделі щодо стимулювання приватних інвестицій в культуру.

Це відповідає тим завданням, які накреслив Президент України у своєму посланні до Верховної Ради: «Нова культурна політика має відійти від практики прямого управління «офіційною» культурою та перейти до політики стратегічного розвитку культури, що є характерним для більшості країн Європи».

У цьому зв'язку нам усім слід зрозуміти: Міністерство культури – це не всеукраїнська концертна організація і не пожежна команда. Це орган, що формує державну політику, ключовим елементом якої є правове поле.

Ухвалені та діють Закон України «Про культуру», податкові пільги для

українського кіновиробництва та книговидавництва; прийнято зміни до Податкового кодексу, що передбачають звільнення від ПДВ виробництва та розповсюдження національного культурного продукту.

Потрібні й подальші кроки на цьому напрямку.

От, скажімо, у нас є Закон «Про благодійництво», але в процесі прийняття з нього викреслили все те, що могло б реально забезпечити надходження позабюджетних коштів до галузі. Питання лишилось відкритим.

Сьогодні в міністерстві опрацьовується 34 нормативні акти. Це тема, може, не дуже яскрава, але за кожним із цих бюрократичних документів – життя ваших закладів і колективів.

Ми маємо довести, говорячи про оновлення законодавства, – це не подачка бідному, а та сама «вудка», яка дозволить галузі самотужки заробляти (знаходити) засоби існування та розвитку і разом з тим зробить її привабливою для інвесторів.

Тоді ми перестанемо виглядати для Міністерства фінансів набридливим прохачем.

По-друге – виховуємо громадянина і патріота.

Для чого і для кого ми існуємо та працюємо – для людей.

І тут мені на думку приходить рядок із вірша П. Мовчана «Мораль ніколи не старіє».

Сьогодні в епіцентрі суспільної уваги – Інтернет і ЗМІ, зокрема телебачення.

Після здобуття незалежності, на шляху розбудови демократичної держави ми захопилися гаслами щодо пріоритетності свободи особистості, свободи самовираження, творчої реалізації, доступу до інформації, але загубили виховну функцію культури. А як показав час – замінити її виявилось нічим. От і маємо тепер покоління, яке знайомиться з шедеврами світової літератури по слабеньких кінофільмах, спокійно сидить у метро перед старшою людиною, що стоїть поряд, а біографію футболіста Шевченка знає значно краще, ніж творчість Тараса Григоровича.

Слід визнати, що сьогодні ми за всіма позиціями програємо потужному впливу масової телевізійної та інтернет-культури, які, на жаль, часто далекі від того, щоб сіяти «розумне, добре, вічне».

Є цікава думка відомого американського філософа і психолога Вільяма Джеймса: «Суспільство деградує, якщо не отримує імпульсів від окремих особистостей; особистість деградує, якщо не отримує співчуття від усього суспільства».

Ми повинні згадати про могутній виховний потенціал культури.

Передусім – маємо посилити роботу не лише з творчою молоддю, а й з молодшим поколінням взагалі – студентами, школярами. Адже діти – це суспільна інвестиція у майбутнє. І тут дійсно, що посієш, те й отримаєш.

По-третє – доступність культурних благ, соціальні аспекти культурної політики.

Коли говорять про доступність культурних послуг, то зазвичай мають на увазі передусім фінансовий момент: чи є доступними для пересічного громадянина театральні вистави, концерти, музеї, відвідання кінотеатрів, навчання дітей у музичній школі тощо.

Але я почав би з іншого аспекту – доступності. Щоб насолодитися концертом чи експозицією музею – туди треба спочатку зайти. У нас людина з особливими потребами практично скрізь позбавлена можливості потрапити до закладу культури.

Лише у столиці та великих містах такі заклади потроху обладнуються:

- пандусами,
- табло та іншими текстовими інформаційними матеріалами для людей із вадами слуху,
- аудіоматеріалами для людей з вадами зору.

Звичайно, це робиться не в один день. Але я закликаю вас усіх бути європейцями – формуючи політику свого регіону, свого закладу, давайте думати і про тих, хто найбільше потребує нашої уваги і не може самотужки організувати свій культурний простір.

Давайте активніше працювати з громадськими організаціями, соціальними службами, організаціями інвалідів, лікарнями та патронатними закладами.

Ще один аспект проблеми доступності. Сьогодні в Україні стало зніматися більше фільмів, але в кінопрокаті їх практично немає (а в багатьох малих містах давно нема й кінотеатрів).

У столиці та інших великих містах працює багато цікавих театральних та музичних колективів, але вони майже не гастролюють по Україні.

Щороку виходять тисячі нових книжок, але в більшості малих і середніх міст майже не залишилося книгарень, де ці книжки можна було б купити.

Іншими словами, нерідко ми опиняємося у ролі тієї господині, яка вміла приготувати (тобто створити якісний мистецький продукт), але не вміла подати (донести його до споживача). А це відбивається на суспільних уявленнях про національну культуру, про її рівень, багатство та різноманіття.

Як свідчить соціологія, дуже часто потенційний споживач культурного продукту досить пасивний, споживає те, що йому пропонують. Наша пропозиція має бути активною.

По-четверте – кадрові питання. Окремо хочу зупинитися на проблемі кадрового забезпечення, оскільки сьогодні це дійсно велика проблема.

Ми надзвичайно вдячні нашим корифеям, керівникам національних колективів, творчих спілок, видатним митцям, справжнім героям України за їхній внесок у мистецтво, пропаганду національної культури.

Але постає запитання – хто прийде на зміну? І я маю на увазі не так підготовку молодого спеціаліста, хоча це теж важливе питання, як спадковість мистецької традиції та виховання керівників.

Колись при кожному серйозному мистецькому колективі обов'язково працював аматорський колектив-супутник. Професійна команда завжди мала джерело поповнення найобдарованішими аматорами. Сьогодні далеко не всі творчі колективи мають при собі школи, студії. Я вже не кажу, що майже ніхто з керівників аматорських колективів не має досвіду постановочної та репетиційної роботи з професіоналами.

Давайте подумаємо, як краще знайти і виховати майбутнього творчого керівника. Можливо, запровадити стажування на базі національних колективів і закладів, можливо – надавати право на разову творчу роботу (постановку) переможцям фестивалів і конкурсів.

Пригадаймо Героїв України, справжніх подвижників національної культури – Бориса Возницького і Михайла Сікорського, які створили і залишили нашому народу справжні перлини музейно-заповідної справи. Сьогодні цих людей серед нас немає. Світла їм пам'ять.

Здається, зрозуміло, що ці заклади повинні очолити кращі з кращих, видатні фахівці, які мають відповідну освіту, досвід і головне – високий авторитет у професійному середовищі.

А що відбувається сьогодні в Переяславі – низка скандалів, які вже тривалий час збурюють місцеву громадськість і нещодавно вибухнули на всю країну.

Не хочу робити передчасних висновків. Але якщо діяльність керівника та

ЛЕЙПЦИЗЬКИЙ КНИЖКОВИЙ ЯРМАРОК

У Німеччині завершився Лейпцизький книжковий ярмарок, де Україна була представлена і повноцінним стендом, і власною програмою, і делегацією авторів, видавців, перекладачів та журналістів.

Українські автори, видавці та розробники також взяли участь у дитячій програмі та програмі секції IT.

Стенд, дискусії та читання за участі авторів викликали живий і постійний інтерес читачів, відвідувачів та німецької преси. Особливою популярністю користувалися теми цензури та заангажованості, гендерної рівності, а також перекладів і розповсюдження української літератури в Німеччині, відкриття нових імен з України, чого, за словами німецьких доповідачів, читачі чекають і прагнуть. У дискусіях та читаннях з українцями брали участь Мартін Поллак, куратор програми «Транзит», Катаріна Раабе, лектор видавництва Зуркамп, що видає найбільше українських перекладів, перекладачка Клаудія Дате та інші ключові персоналії сучасної німецької літератури і видавничої справи. Український стенд відвідали Посол України в Німеччині Павло Клімкін та Радник посла з питань культури Юрій Микитюк.

У читаннях та виступах у тандемі з європейськими авторами, дискусіях на літературні й соціальні теми, презентаціях книжок та проєктів узяли участь письменники і перекладачі України.

ЗАРАДИ ЩАСЛИВОГО МАЙБУТНЬОГО

Понад двадцять років громадська організація «Український фонд культури» влаштовує огляди-конкурси для обдарованих дітей та молоді країни. Мистецький напрямок «Нові імена України» буквально з перших кроків його проведення отримав станове значення серед шести головних програм діяльності фонду.

«Є закономірність у тому, що кожного року до нашого конкурсу приєднуються все більше конкурсантів. Минулого ювілейного у ньому брали участь 170 геніальних, без перебільшення, обдарованих. Що не виступ конкурсанта, то виявлявся новий талановитий самородок, а це – мов бальзам на душу», – зазначив керманіч Українського фонду культури Борис Олійник.

Це й засвідчила святкова зустріч, яка нещодавно відбулась у колонній залі Київської міської адміністрації. А приводом для проведення цього добродійного конкурсу стала цільова благодійна

допомога від голови КМДА Олександра Попова.

Концерт юних переможців молодіжної програми «Нові імена України» відкрив зразковий ансамбль танцю «Райдуга» з дитячої школи мистецтв № 9 м. Києва. Класика у виконанні Катерини Ващенко (скрипка), Олександри Казалап (фортепіано), Даніїла Довбиша (саксофон), Давида Савчука (ксилофон) підкорила присутніх. Оваціями зустріли виступ Аліни Башкірової, студентки II курсу Київського інституту музики ім. Р. Глієра.

На заході були присутні голова управління культури і мистецтв КМДА С. Зоріна, її перший заступник В. Ліновицька, генеральний директор Національного газетно-журнального видавництва О. Білаш, голова фонду «Жіноча фундація ім. О. Олеся» Т. Кремешна, члени попечительської ради фонду, активісти, педагогі та батьки учасників концертної програми.

ВСУКРАЇНСЬКИЙ КОНКУРС «МАЙБУТНЄ МОЄ І МОЄЇ КРАЇНИ»

Уповноважений Президента України з прав дитини Юрій Павленко оголосив про початок Всеукраїнського конкурсу юнацьких творчих робіт «Майбутнє моє і моєї країни», який проводиться спільно з державним інформаційним агентством «УКРІНФОРМ» у рамках Року дитячої творчості. Про початок заходу було оголошено під час прес-конференції у Сумському центрі позашкільної освіти.

Як зазначив Ю. Павленко, метою конкурсу є сприяння творчому та інтелектуальному розвитку дітей, формування їх активної життєвої позиції. До участі в конкурсі прийматимуться творчі (текстові) матеріали дітей віком від 12 до 17 років, що відобразатимуть їхні перші досягнення, мрії та плани на майбутнє, розповідатимуть про найважливіші події в найближчому оточенні. Уповноважений Президента з прав дитини висловив сподівання, що в рамках конкурсу кожна дитина зможе представити свої думки, переконання та погляди. Підсумки конкурсу буде підбито наприкінці року.

У свою чергу Генеральний директор державного інформаційного агентства «УКРІНФОРМ» Олександр Децик зазначив, що, започатковуючи конкурс, агентство прагнуло показати майбутнє України очима дітей, адже їхній погляд є свіжим і незаангажованим.

«КРИМ. ВЕСНА. НАВРЕЗ»

З 21 березня до 12 травня 2013 р. в Національному музеї мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків триває виставка декоративного мистецтва кримських татар «Крим. Весна. Наврез».

Яскраві кольори та пишні візерунки татарського одягу, вишивки та килимів, виробів із глини та скла, витворів ювелірного та ковальського мистецтва нагадують про квітучу кримську весну. Орнаментальні мотиви, що ними кримські татари протягом багатьох століть прикрашали предмети вжитку, одяг та іграшки, несуть у собі древні магічні знаки збереження і продовження роду, сім'ї та громади, символи родючості та добробуту. Сучасні майстри інтерпретують їх з новою виразністю, їхні твори сповнені оптимізму і життєвої енергії.

Виставка є продовженням проєкту «Кримський стиль», у межах якого учасники творчого об'єднання «Чатир-Даг» на чолі з відомим художником і мистецтвознавцем Мамутом Чурлу досліджують, відновлюють і репрезентують в Україні та за її межами багатовікові традиції кримськотатарської культури.

Автор ідеї та куратор виставки – Мамут Чурлу. Фінансовий партнер проєкту – Земляцтво кримських татар у місті Києві.

ФЕСТИВАЛЬ ДОКУМЕНТАЛІСТИКИ

З 22 до 28 березня у Києві триватиме міжнародний фестиваль документалістики.

Роботи режисерів зі США, Канади, Великої Британії, Норвегії, Нідерландів, Ірану та України демонструватимуться у столичному Будинку кіно. Картини розповідають про життя дітей, інвалідів, ВІЛ-інфікованих та простих людей, чиє право на свободу слова чи мирні зібрання було порушено.

Відкрила конкурс чеська стрічка «Твердиня». Вона оповідає про життя у Придністров'ї. Також на фестивалі презентують і спецпрограму «Арабська весна». Це підбірка документальних фільмів, які змальовують революційні події у Єгипті, Тунісі та Ємені.

ВИСТАВКА «БІСЕР: УЧОРА. СЬОГОДНІ. ЗАВТРА»

Не пропустіть унікальну можливість побачити рідкісні вироби з бісеру! Вже друге в Центрі української культури та мистецтва відбудеться всеукраїнська виставка «Бісер: Учора. Сьогодні. Завтра», аналогів якій в Україні немає! Цей про-

ект масштабно представить рідкісні колекційні роботи з бісеру та вироби найкращих українських майстрів, виконані в різноманітних техніках та стилях.

На відвідувачів чекає справжній сюрприз – колекція ексклюзивних суконь від Будинку моди Stella Shakhovskaya.

Не оминуть увагою відвідувачі й старовинне українське вбрання та прикраси з бісеру з приватних колекцій українців. Справжні модниці оцінять і колекцію старовинних бісерних сумочок, вік деяких із них – понад 200 років! Будуть представлені сучасні авторські прикраси, взуття та аксесуари, ікони, картини, предмети інтер'єру.

Під час виставки кожен зможе проголосувати за той виріб, який вразить найбільше – триватиме конкурс «Закохані в бісер...» А для найменшеньких та їхніх родин, буде проведений великий цикл майстер-класів із бісероплетіння та створення текстильної іграшки.

Виставка триватиме з 23 березня по 11 квітня 2013 року.

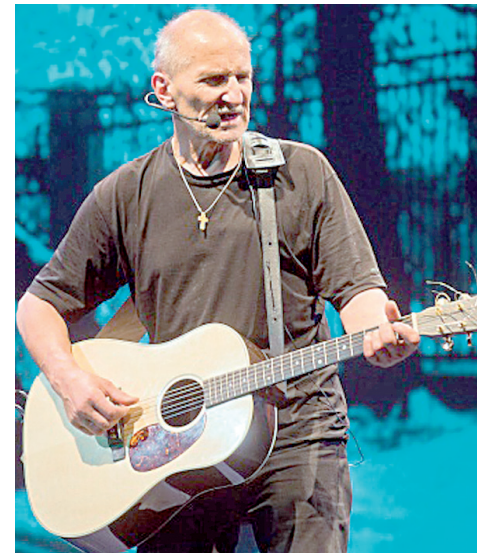
ПЕТРО МАМОНОВ З НОВОЮ МУЗИЧНОЮ ВИСТАВОЮ «ДЕД ПЕТР И ЗАЙЦЫ»

31 березня о 19:00 у Національній музичній академії ім. П. І. Чайковського,

легенда альтернативного російського мистецтва Петро Мамонов покаже в Києві свій новий музичний моноспектакль «Дед Петр и зайцы».

За словами Петра Мамонова, спектакль про наше життя, про самотність людини в сучасному світі. «Мій спектакль для людей, які їдуть о сьомій ранку на роботу, для 15-річних, для тих, хто вже ні в що не вірить. Я хочу їм подарувати радість, відкрити своє серце», – каже відомий актор і музикант.

Перша частина вистави заснована на піснях із сольного альбому Мамонова «Казки братів Грімм», який вийшов у 2005 році.

Друга частина – «Москва» – відбудеться у супроводі відеоматеріалів, зроблених сином актора Іваном, який працює у сфері кіно оператором-постановником.

Корінний москвич Петро Мамонов – особистість багатогранного дарування: поет, рок-музикант, актор театру й кіно, художник.

Найбільшу популярність Мамонову як кіноакторові принесли ролі в картині Павла Лунгіна «Острів» і фільмі «Цар».

За свою творчість Петро Мамонов удостоєний престижних нагород і любові глядачів різних країн.

Національна спілка кінематографістів України повідомляє, що 23 квітня 2013 року в Будинку кіно (Київ, вул. Сакаганського, 6) відбудеться VI (ХП) з'їзд НСКУ з порядком денним:

Звіт Правління НСКУ.

Звіт Контрольно-ревізійної комісії. Затвердження змін і доповнень до Статуту НСКУ.

Вибори голови НСКУ, голови КРК, Правління НСКУ, Контрольно-ревізійної комісії.

Відкриття з'їзду 23 квітня о 10 годині.

Контактна особа – оргсекретар Правління НСКУ ПАРФЕНЮК Олена Борисівна, тел. 287-31-30

Головний бухгалтер АРТЕМЕНКО Софія Дмитрівна, тел. 287-54-07
E-mail: ukrkino@gmail.com

Після тяжкої та тривалої хвороби на 49-у році життя пішла у вічність відома співачка, заслужена артистка України

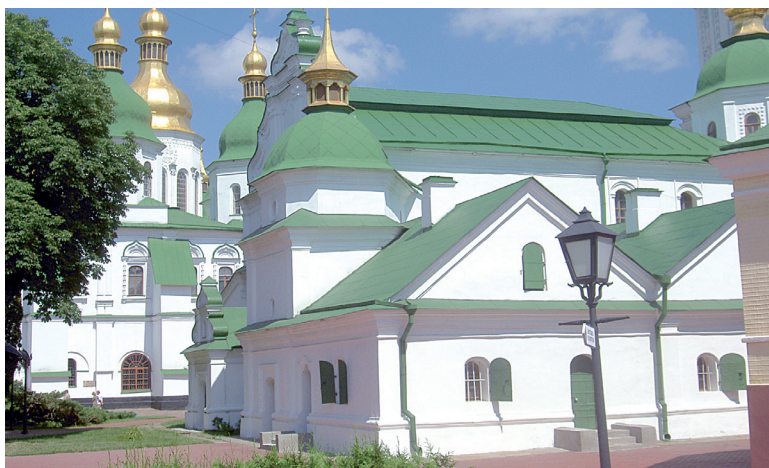
Оксана Хожай.

Колектив Національного газетно-журнального видавництва висловлює щире співчуття рідним і близьким Оксани Борисівни.

З 1 квітня Тепла Софія закривається на реекспозицію та ремонтно-реставраційні роботи

Цьогоріч, вперше за 30 років, буде змінено експозицію у Трапезній церкві Національного заповідника «Софія Київська»: до святкування 1025-річчя хрещення Русі-України у Теплій Софії планують створити експозицію «Перші храми Києва».

Автор концепції та тематичної структури проекту – старший науковий співробітник відділу історичних досліджень Національного заповідника «Софія Київська» Віра Павлова. Передпроектні пропозиції до тематико-експозиційного плану виставки тричі розглядалися Науково-методичною радою Заповідника та були схвалені з урахуванням всіх побажань та пропозицій. Наукові рецензенти роботи – д.і.н., професор Володимир Ричка та д.і.н., професор Гліб Івакін. Відгуки на структуру майбутньої експозиції також підготували і працівники заповідника – завідувач відділу «Софійський музей» Лариса Русенко та завідувач сектору методичної роботи відділу історичних досліджень заповідника Тамара Рясная.

Відтак, головний концепт майбутньої експозиції – репрезентація унікальної історико-культурної спадщини середньовічного Києва в контексті розвитку християнської цивілізації. Основний принцип, за яким буде побудовано виставку, – тематичний, з урахуванням хронологічного та предметно-типологічного критеріїв. Розкриття змісту тематичних розділів передбачається з залученням сучасних медіазасобів та інтерактивного інструментарію.

Автентичні артефакти, серед яких фрагмент мозаїчної підлоги

та шиферний саркофаг Десятинної церкви, датовані X ст., макет Києва X–XIII ст. (автор Д. Мазюкевич) та інші мають стати змістовними домінантами відповідних тематичних розділів. Посилити емоційне сприйняття виставки має застосування відеоінсталяцій, безтінювих проєкцій та музичного супроводу. Глибше ознайомитися з матеріалом за тематикою експозиції відвідувачі зможуть індивідуально, за допомогою інформаційних екранів з технологією тач-скрін.

Сама ідея створення у Національному заповіднику «Софія

Київська» експозиції, яка відображає початок і розвиток християнської культури на слов'янських землях під впливом візантійської традиції, виникла не випадково, адже музейні фонди Заповідника містять унікальну колекцію (87 669 одиниць зберігання), яка формувалась кількома поколіннями дослідників. Це зразки будівельних матеріалів, мозаїки, фрагменти монументального живопису та предмети, що відображають особливості художнього оздоблення інтер'єрів Десятинної церкви X ст., Софійського собору XI ст., Михайлівського Золотоверхого собору XII ст., Кирилівської церкви XII ст. та інших архітектурних пам'яток середньовічного Києва.

Як розповіла заступник генерального директора Національного заповідника «Софія Київська» з наукової роботи Єлизавета Архипова, наступним етапом у створенні експозиції стане затвердження тематико-експозиційного плану виставки та втілення його у життя: створення робочої групи, розробка дизайн-проекту експозиції і

схеми освітлення, остаточний підбір та підготовка експонатів й інформаційних матеріалів, складання тексту екскурсії тощо.

Вона повідомила, що з 1 квітня поточного року Тепла Софія закривається на реекспозицію та ремонтно-реставраційні роботи, а урочисте відкриття виставки «Перші храми Києва» заплановане на липень поточного року й буде приурочене до святкування 1025-річчя хрещення Русі-України.

На цей період єдиний квиток до Софії, який передбачає огляд Трапезної церкви, буде дійсним для огляду іншої пам'ятки, «Хлібні», а також художніх виставок, які там експонуються.

Нагадаємо, до останнього часу у приміщенні Трапезної церкви Національного заповідника «Софія Київська» експонувалася виставка «Архітектура і монументальне мистецтво Києва кінця X – першої половини XI ст.», відкрита ще у 1982 р. до святкування 1500-річчя Києва.

**Інформаційний відділ
Національного заповідника
«Софія Київська»**

З нагоди свята визволення Болгарії

Напередодні великого національного свята Болгарії – Дня визволення від османського ярма, яке відзначається щороку 3 березня, у Національній парламентській бібліотеці України з ініціативи Товариства дружби «Україна – Болгарія» та асоціації «Міжнародне співробітництво» Київської організації НСЖУ відбулися урочисті збори, присвячені 135-й річниці визволення Болгарії від п'ятивікової османської навали.

Російсько-турецька війна 1877–1878 рр. розпочалась внаслідок загострення міжнародних відносин та підйому національно-визвольного руху на Балканах. Повстання проти турецького панування у Боснії та Герцеговині (1875 – 1878 рр.) та у Болгарії (1876 р.) викликали в Росії всебічну підтримку братніх слов'янських народів. Дивовижні приклади героїзму на Балканах у російсько-турецькій війні демонстрували як російські воїни, так і українці, які входили до складу Київського та Одеського військових округів. Поруч із ними звичайно воювали й болгарські ополченці. Війна закінчилася підписанням Сан-Стефанської мирної угоди (1878 р.), що мала велике значення для визволення народів Болгарії, Румунії, Сербії та Чорногорії від турецького ярма та здобуття народами цих країн державної незалежності. Проте перемога над турецькими загарбниками була досягнута ціною величезних втрат. На Балканах загинуло понад 200 тисяч визволителів. Чимало поранених лікувалося в Київському військовому шпиталі. Сотні з них навечно залишилися спочивати у київській землі.

В Україні трепетно беруть пам'ять про воїнів-визволителів російсько-турецької

Під час урочистих зборів

війни 1877–1878 рр. У 2010-у з ініціативи Товариства дружби «Україна – Болгарія» у Києві коштом громадськості збудовано пам'ятник героям-визволителям Болгарії від османського ярма. А 2011 року в центрі Києва на вулиці Івана Федорова національному герою Болгарії, капітану Петкові Воеводі встановлено пам'ятник, що свідчить про славі, вікопомні традиції братерської дружби наших слов'янських народів.

Збори з нагоди національного свята Болгарії відкрив голова Товариства дружби «Україна – Болгарія», академік, почесний доктор права, посол Миру Юрій Седих. З доповіддю «Україна і національно-визвольна боротьба болгарського народу» виступила заступник голови товариства кандидат історичних наук Маргарита Знаменська. З дружим словом вдячності до українських

побратимів звернувся Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Болгарія в Україні Красімір Мінчев, який понад сорок років підтримує близькі стосунки з українським народом. У зборах взяли участь почесні гості з Болгарії – радник посла з питань освіти та культури Петер Танев, аташе з питань культури Ісмегюл Ахмед, а також гість з Росії – радник посла, директор Російського культурного центру в Україні Костянтин Воробйов.

У виступах колишнього посла України у семи країнах, Надзвичайного і Повноважного Посла України Ростислава Білодіда, генерала Віктора Казьміна з Міністерства надзвичайних ситуацій, кавалера болгарського ордена «Командос» за ліквідацію терористичної операції на території Болгарії генерала Миколи Кононенка, виконавчого директора

Аерокосмічного товариства України Валерія Фролова, активного ліквідатора Чорнобильської аварії Володимира Гудова, письменника з болгарським корінням Валерія Азманова, протоєрея Української православної церкви Московського патріархату Батенка, проєктора з виховної роботи Київського університету права НАНУ Галини Левківської лунали слова щирої любові до братньої Болгарії. Етнічна болгарка, викладач кафедри слов'янської філології Київського національного університету імені Т. Г. Шевченка Тетяна Доценко виступила з ґрунтовною доповіддю про розвиток національної культури болгарського народу у післявизвольний період.

Готуючись до зборів із нагоди національного свята Болгарії, плідно попрацювали і співробітники Національної парламентської бібліотеки України, які приурочили до цієї події відкриття великої книжкової виставки зі своїх фондів, присвяченої братнім стосункам українського і болгарського народів, про що розповіла генеральний директор бібліотеки Тамара Вилегжаніна. Юрій Седих із щирою вдячністю подарував бібліотеці низку книжок про діяльність Товариства дружби «Україна – Болгарія», якому у грудні нинішнього року виповнюється 55 років, а Надзвичайному й Повноважному Послу Республіки Болгарія в Україні Красіміру Мінчеву вручив найвищу нагороду товариства – «Знак Пошани». Насамкінець перед учасниками святкових зборів виступили співачка Ірина Персанова та скрипачка Олександра Видря.

Олександр БАКУМЕНКО

НОВИНИ

МИКОЛА ЛИСЕНКО:
ОСОБЛИВИЙ ПОГЛЯД

У Києві відбулася презентація спецвипуску журналу «Музика», присвяченого постаті Миколи Лисенка.

Цей, перший у новому 2013 році номер єдиного в Україні науково-популярного часопису музичного мистецтва, підсумував події минулого року, пов'язані з відзначенням двох знаменних дат – 170-річчя від дня народження та 100-річчя з дня смерті Миколи Віталійовича Лисенка. «Відомий і невідомий... Величний і простий... У кожного свій». Таким побачили нашого хрестоматійного класика автори публікацій цього номера – Анатолій Калениченко, Любов Кияновська, Маріанна Копиця, Леся Олійник, Олександр Козаренко, Олександр Щетинський, Олег Бійма, Микола та Наталія Лисенки,

Микола Лисенко-молодший

Мстислав Юрченко та інші. «Музика» також вперше в Україні опублікувала спогади про Лисенка його сучасників – видатного мистецтвознавця Вадима Щербаківського, славетного співака Івана Козловського (йому на час знайомства з Лисенком було всього 10 років), відомого українського художника Федора Коновалюка та інших. І виявилось, що не такими вже й добре дослідженими є діяльність і спадщина класика, не так уже й часто звучать його твори на батьківщині, а за кордоном його музику майже зовсім не знають.

Презентація пройшла у Меморіальному музеї-садибі Миколи Лисенка (Музей видатних діячів української культури) – установі, без співпраці та допомоги якої Лисенківський спецвипуск підготувати було б неможливо. Адже більшість минулорічних ювілейних проектів проходили у стінах Лисенкового дому та за безпосередньої участі його науково-творчого колективу на чолі з завідувачкою Роксаною Скорульською.

Тож у Лисенковому домі того вечора зібралися як автори цього випуску «Музики», так і гості: усі вони – знамі музикологи, музиканти-виконавці, композитори. Редакцію привітали зі своєрідною творчою перемогою народний артист України, диригент Національної опери Іван Гамкало, народний артист України, композитор Михайло Степаненко, доктор мистецтвознавства Марія Загайкевич та багато інших знаних діячів мистецтва. Виступи учасників і гостей презентації чергувалися із концертними номерами. Звучали твори Миколи Лисенка.

«Побудову споруди під назвою "Лисенкознавство" розпочато давно, – зазначила головний редактор журналу Ольга Голинська. – І нашим обов'язком (і даний номер "Музики" є однією з цеглинок цієї будови) є подальше осмислення поста-ті Лисенка, висвітлення й популяризація української музичної культури та вписування її у світовий контекст».

Юлія ПАЛЬЦЕВИЧ
Фото Юрія ШКОДИ

Оркестр «Слобожанський» звучить в Європі

Харківському молодіжному академічному симфонічному оркестру «Слобожанський» виповнилося 20 років. Він був створений за ініціативи працівників культури області на базі Харківського національного університету мистецтв імені Івана Котляревського. До його складу ввійшли як талановиті студенти, так і молоді музиканти з Харкова та інших міст. Художнім керівником оркестру став народний артист України, професор Гаррій Абаджян. Ректор цього вишу, народна артистка України, професор Тетяна Веркіна всіляко сприяла становленню колективу, адже репетиційної бази він не мав. Отож, йому був наданий великий зал університету.

«Слобожанський» виконує усі шедеври світової класичної музики, починаючи від бароко і закінчуючи сучасними творами. Плідні стосунки склалися свого часу в харків'ян з Іваном Карабицем, Євгеном Станковичем, Віталієм Пацєрою, Левком Колодубом, Володимиром Золотухіним, Віктором Мужчилом, Володимиром Птушкіним, а також російськими композиторами Андрієм Ешпаєм і Кареном Хачатуряном.

Харківський молодіжний академічний симфонічний оркестр «Слобожанський»

Уже через рік після заснування під час виступу на Європейському музичному фестивалі у Копенгагені (Данія) колектив отримав титул «Найкращий молодіжний симфонічний оркестр Європи», і музикантів запросили на гастролі до Німеччини, Іспанії, Італії, Сербії, Чорногорії.

З оркестром «Слобожанський» співпрацювали Сергій Скрипка, Дмитро Лисс (Росія), Вірко Балей (США), Девід Драммонд (Велика Британія), Гавріель Гейне (США), Володимир Сіренко (Україна), Сергій Стильмашенко (Франція), Баллаж Соколої (Угорщина) та багато інших відомих маестро.

«Слобожанський» є постійним учасником міжнародних музичних конкурсів і фестивалів, різних благодійних заходів, концертів для дітей та підлітків. У 2008 році колектив одержав статус академічного.

Це стало можливим завдяки плідній діяльності художнього керівника Гаррія Абаджяна і диригентів оркестру – заслуженого діяча мистецтв України, доцента Шаліко Палтаджяна, представників нової генерації українських митців Юрія Яковенка, Едуарда Дядюра, Дмитра Морозова.

– Саме завдяки високій майстерності кожного музиканта і диригентів колективу «Слобожанський» досяг заслуженого визнання не тільки в Україні, а й за її межами. Тому сьогодні Харків асоціюється з містом, яке має неабиякий культурний і мистецький потенціал, – сказав на урочистостях з нагоди 20-річчя молодіжного оркестру директор департаменту культури і туризму Харківської облдержадміністрації Дмитро Кузнецов.

На святковому концерті під орудою заслуженого діяча

мистецтв України Наталії Понмарчук артисти виконали «Святкову увертюру» Дмитра Шостаковича та разом із лауреатом міжнародних конкурсів, скрипалем Дмитром Ткаченком – Концерт для скрипки з оркестром Едуарда Корнгольда.

Напередодні ювілею до колективу надійшла приємна звістка: оркестр отримав постійний концертний майданчик – Малу сцену Харківського національного академічного театру опери та балету імені Миколи Лисенка.

Нині музиканти репетирують з гуртом «Танок на майдані Конго», готуючись до спільного концерту «Симфонічний хіп-хоп», де вперше прозвучать оригінальні симфонічні аранжування відомих хітів групи і відбудеться презентація нових композицій.

Володимир СУБОТА, Харків

Неперевершений маестро ДіДюля

У березні гітарист-віртуоз ДіДюля представив свою нову програму шанувальникам музики з Києва, Одеси, Миколаєва, Сімферополя, Севастополя та Дніпропетровська.

Якось, розмірковуючи про феномен творчої особистості, поет Іван Драч сказав: «Художнику немає скутих норм. Він сам є норма – сам в своєму стилі». Немає значення, як митець створює шедевр – фарбами і пензлем чи словами, звуками музики. Він запрошує нас пізнавати таємниці буття разом із ним. Концерти саме такого самобутнього, яскравого музиканта відкрили музичну весну в Україні.

ДіДюля створив власний музичний стиль. Його мелодії дарують позитивні емоції, дивують кришталеву чистими звуками, випромінюють енергію добра. Готуючи неповторне феєричне шоу, маестро продумує всі деталі. Має певне значення навіть незвичне написання прізвища артиста, яке у світі сучасного популярного мистецтва вже стало відомим брендом. Живе звучання музики, виконавська

Фото Руслана ВАЛАНОВА

манера пробуджують уяву слухача і кличуть у світ дивовижних образів. На сцені зазвичай багато різних інструментів, кожен з яких має унікальний тембр.

«Слухати і створювати музику я люблю з дитинства, – розповідає ДіДюля про себе та свій колектив. – Інструментальний жанр – моє творче кредо. Музика може розповісти значно більше, ніж слова. ДіДюля – це не лише моє прізвище, а й назва гурту, незвична й до того ж музична. Три великі букви у слові – давній символ піраміди. Хто цікавиться езотерикою, знає також, що сполучення звуків «д» та «і» має потужну творчу енергетику.

Сьогодні у нашій команді Артем Лапін (бас-гітара), Рустем Барі, Олександр Леєр (барабани та перкусія), Хайбула Магомедов (клавішні), Валерій Складаний (духові інструменти), Раміль Муліков (тромбон, труба), Олександр Іванков (звукорежисер), Руслан Маклецов (художник зі світлових ефектів). Колектив інтернаціональний, і це додає певної пікантності, яскравості нашій пікантності, яскравості нашій виконавській манері, музиці. Зі мною працюють музиканти з Росії, України, Прибалтики, Білорусі. Я сам родом з Білорусі. Живемо ми переважно у Москві. Хоча більшість часу гастролюємо, у нас дуже щільний робочий графік. Я довго

формував нинішню команду. Що стосується професіоналізму, в мене досить високі вимоги і до себе, й до людей, які зі мною працюють».

Кожна композиція ДіДюлі має цікаву назву, хоча музикант вважає, що це досить умовно – важко втиснути різноманітні емоційні грані музики у коротеньку назву. У нього є композиції «Іспанія», «Російська», «Грецька». Можливо, з'явиться й «Українська»? «Звичайно, буде! Україна чудовий край. Світлий, музичний. У багатьох містах ми бували, й не раз. Тут дуже чутливі глядачі, з якими ми вже товаришуємо. Українська культура, природа, своєрідність і багатобарвність українських міст – все це колись, безперечно, стане мелодією з яскравим, цікавим національним колоритом».

Хто хоч раз чув музику ДіДюлі, прагне знову й знову слухати улюблені мелодії, дізнаватися нове про його творчість. А музикант укотре дивує нас: звучить його музика – і у природі, і в наших душах нарешті прокидається весна.

Лариса БОНДАРЕНКО

Підтримані на злеті

Музей сучасного образотворчого мистецтва України продовжує радувати своїх відвідувачів цікавими виставками, такими, як Арт Проект «FOUR ARTS». Він знайомить із пошуками молодих митців.

Весна – пора нових паростків та надій. Недарма Арт Проект «FOUR ARTS» у Музеї сучасного образотворчого мистецтва України збирає багато відвідувачів. Люди з цікавістю оглядають живописні полотна молоді, яка вже голосно заявляє про себе, – Олега Капустіна, Дмитра Данилова, Антона Поперняка та Анни Манукової. Хлопці закінчили Національну академію образотворчого мистецтва та архітектури, а мисткиня – ще студентка цього закладу. На думку музейників, творчі відмінності не заважають митцям іти разом назустріч Мета-реальності. Зашифровані створені ними образи

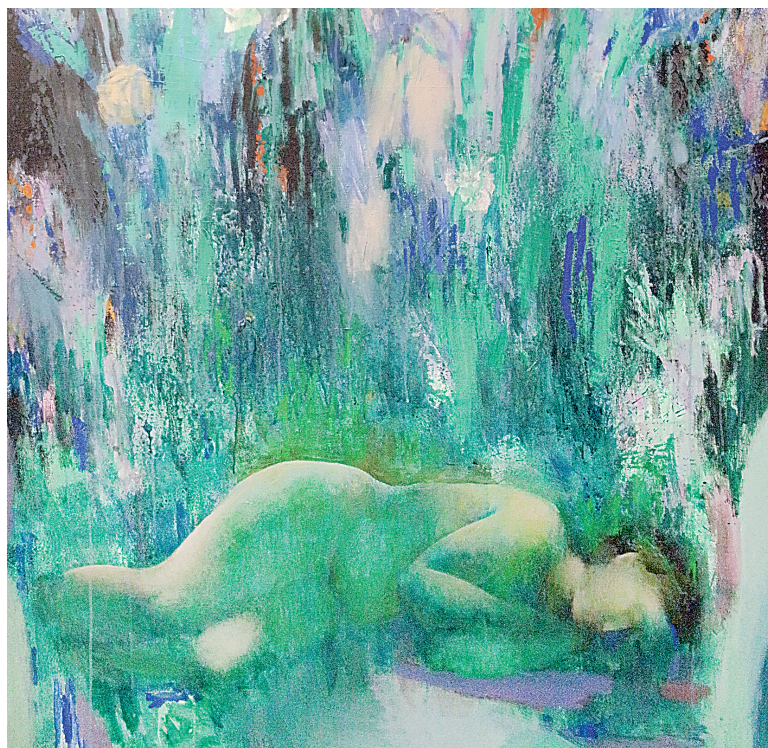
На відкритті виставки

інтригують, спокушаючи розплутувати складні метафоричні асоціації та метаморфози. Із глибин загальнокультурної пам'яті твори закликають глядача до включення у процес створення нової реальності через уяву.

«Спільна виставка обумовлена тим, що всі ми орієнтуємося на єдині принципи бароко в мистецтві, на українське бароко. Це наша перша більш-менш самостійна виставка, – сказав Олег Капустін. – Хочемо передати зв'язок реальності з космосом та дозволяємо собі різні вольності. По суті, ми противники реалізму натуралістичного, але водночас не йдемо в абстракцію або концептуалізм».

Бачимо: чимало робіт пов'язані з релігійною тематикою. Олег Капустін вважає, що кожній людині притаманне прагнення до іншого світу, нехай воно навіть неусвідомлене. У його картині «Вигнання з раю» скульптурний орнамент розсипався на шматки. Живописець пояснює: це образ світу, який люди втратили, зробивши первородний гріх.

На одній із робіт Анни Манукової Богородиця в темному

Олег Капустін «Сон»

вбранні, а по краях картини бачимо багате оздоблення золотом. Зміст: те, що сяє, спокушає людство, не даючи йому помітити затемнене істинне. На полотні навіть сонце всміхається глядачу єхидною посмішкою.

Привертає увагу відвідувачів триптих аспіранта НАОМА Антона Поперняка «Остання весна» – вражає масштабність та філігранно виконані авторські орнаменти. Художник позиціонує роботу як продовження і закінчення теми Сандро Ботічеллі, згадавши його відому картину «Весна», але це все ж таки інтерпретація Антона. Відзначає митець і цікаву техніку – акрил. Бічні частини триптиха символізують день і ніч, а центральна – всеоб'єднуюча.

Роботи Антона Поперняка зацікавили арт-аналітика Олексія Горшкового.

«У матеріалі відчувається робота душі, таке відтворення внутрішнього інтимного простору дуже рідкісне і нетипове для сучасних молодих художників. Мало хто трудиться і над формою, яка тут дуже опрацьована. Це не виглядає архаїчно, читається сучасність».

Приємна тональність релігійного забарвлення у жіночих роботах. Оригінально композиційно з іншими творами класичний пейзажний живопис Дмитра Данилова».

Чудовою виставкою картин підтримав на злеті молодих художників Музей сучасного образотворчого мистецтва України. Поряд із тим, аби відбувся довготривалий політ талантів, звичайно, їм не завадить увага меценатів. Подивитися роботи перспективних молодих художників усі бажаючі можуть до кінця березня.

Анна Манукова

Уперше роботи визнаних європейських митців об'єдналися під дахом одного музею.

У Музеї сучасного образотворчого мистецтва України триває виставка робіт проекту «Фрагментація» іспанського скульптора Карлоса Гарсія Лаоса та українського художника Віктора Дейсуна.

Традиційно мистецтвознавці закладу пропонують увазі відвідувачів коментар із розповіддю про художників, з якого дізнаємося, що арагонський скульптор-концептуаліст і художник Карлос Гарсія Лаос (Сарагоса) відомий роботами великого формату, ювелірними прикрасами та міською скульптурою. Його твори поєднують прості геометричні обсяги. А от відомий український художник-абстракціоніст Віктор Дейсун (Київ) є майстром туманностей, боротьби світла та кольору. Абстрактні образи на його полотнах із різнокольорових плям утворюють химерні пейзажі та портрети. Послідовник знаменитих пуантилістів кінця XIX століття, із чітких крапочок на картинах складався прекрасний світ, створює художні об'єкти для медитації.

Такі далекі й різні Україна з Іспанією, два фрагменти колишніх імперій, усе частіше зближуються своїми культурами. Сенсовим підґрунтям виставки митців із двох європейських країн не випадково обрано поняття фрагментації. Виставкова

Дві культури пліч-о-пліч

Віктор Дейсун «Відкритий лист»

реальність немов розшаровується на частки артефактів, які вільно співіснують пліч-о-пліч, сміливо долаючи упередження кордонів та культур.

Теплі слова на відкритті виставки художникам адресували Перший секретар

Посольства Іспанії в Україні пан Віктор Мурсія Гарсон, представники галереї «Мистецька збірка», що теж опікувалася проектом, митці та арт-критики. Виступаючи наголошували, що художники люблять вражати розміром своїх робіт, їм приємно відчувати, що можна зануритися у глобалізм митців.

«Вони, наскільки я знаю, друзі, що є найкращим шляхом до творчого об'єднання через внутрішні почуття та гармонію стосунків, – поділився думками мистецтвознавець Олег Сидор-Гібелінда. – Один одного доповнюють, якісь речі Карлоса резонують із малярськими творами колеги і навпаки. Хоча звісно, працюють абсолютно автономно».

Віктора знаю кілька років. Представлене є певним розвитком його доробку, бо це не те, що він робив раніше. Він був більш декоративний, а сьогодні в ньому вирують почуття. Переважають моменти бурі, натиску, експресії, більш енергійні пориви.

Із Карлосом познайомився нещодавно, до нинішньої виставки бачив його лише в репродукціях. Він більш логічний, раціональний, зібраний та лапідарний. Відлунює барокові раціоналізм та любов до алегорії, короткого резюме».

Карлос Гарсія Лаос повідомив, що у вересні проект продовжиться в Іспанії, у Сарагосі, в одному із кращих залів.

Сторінку підготувала
Світлана СОКОЛОВА
Фото Юрія ШКОДИ

Карлос Гарсія Лаос «Мистецтво. Талант. Пристрасть та Самопожертва»

Ще одна сторінка на культурно-мистецькій ниві столиці

Національна спілка художників України, київська організація НСХУ, секція критики та мистецтвознавства, галерея «Митець» представили виставку друківаних праць та художніх творів київських митців, під загальною ідеєю «Мистецтвознавці+митці». Експозиція має на меті демонстрацію здобутків київських мистецтвознавців на тлі творів українських художників.

Секція критики та мистецтвознавства київської організації НСХУ налічує біля 130 учасників. Більшість членів секції – представники київської школи мистецтвознавства, закінчили факультет історії та теорії мистецтв Київського художнього інституту (нині Національна академія образотворчого мистецтва та архітектури) і мають досить потужний творчий шлях, побудований на наукових дослідженнях, публікаціях, галерейній діяльності, педагогічній роботі. Щороку вливається нова, перспективна, молода генерація.

Голова секції – кандидат мистецтвознавства, заслужений діяч мистецтв України О. Роготченко – постійно перебуває у вирі сучасних художніх процесів, виступає як

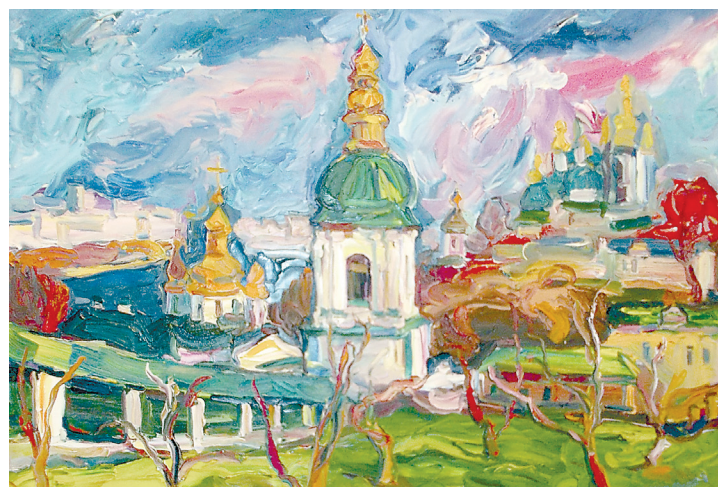
Г. Попінова «Портрет Наталки Сухоліт»

арт-критик, очолює мистецтвознавче видання «Міст». У секції є мистецтвознавці з багаторічним досвідом, спадкоємці видатних вітчизняних вчених, художників, майстрів декоративно-ужиткового мистецтва, колекціонерів. Вони мають вагомий авторитет на арт-просторі не тільки України, а й далеко за її межами. Слід назвати академіка Академії мистецтв України, заслуженого діяча мистецтв України, доктора мистецтвознавства Л. Міляєву; доктора мистецтвознавства, заслуженого діяча мистецтв М. Криволапова; доктора мистецтвознавства, академіка Академії мистецтв України О. Федорука; доктора культурології О. Код'єву; докторів мистецтвознавства Д. Степовика,

Т. Кара-Васильєву, М. Селівачова, О. Лагутенко; кандидата мистецтвознавства, заслуженого діяча мистецтв Л. Лисенко; заслуженого діяча мистецтв України, академіка Національної академії архітектури Д. Янка; президента Української секції Міжнародної асоціації арт-критиків АІСА, лауреата Національної премії ім. Т. Шевченка З. Чегусову; кандидатів мистецтвознавства Г. Юхимця, М. Русяєву, О. Ламонову, В. Могилевського, Н. Велігоцьку, Е. Димшиця, Л. Авраменко, Г. Склярченко; заслужених працівників культури України О. Говдю, В. Єфремову; авторитетних арт-критиків І. Барштіщенко, Т. Придатко, О. Тита-

С. Кривенка; О. Куз'янца про живопис С. Зеленої; публікації О. Зикеевої про твори О. Придувалової; публікації О. Роготченка, Ю. Вакуленка, М. Дегтярьова та інших. І це тільки частина вагомих здобутків у сучасній українській мистецтвознавчій науці.

Для більшої наочності стіни галереї прикрашені творами художників, яким присвячені згадані публікації. Прикрасою експозиції стали малюнок І. Тартаковського, «Портрет Пламеницького» та «Портрет юної особи» О. Сухоліта. Привертає увагу живописне полотно «Портрет Наталки Сухоліт» пензля Г. Попінової. Виникає бажання помріяти з Ю. Шевченком, зануритися у філософське бачення світу С. Брахнова, помилуватися квітами на картинах Т. Ягодкіної та Г. Ягодкіна, пройтися Андріївським узвозом разом з О. Масиком, згадати українське село крізь призму пісенних мотивів І. Цюпки. Не залишать глядачів байдужими вишукані твори Г. Бодякової, П. Літовченко, триптих Ю. Вакуленка з інтригуючою назвою «Життя бірюзового дерева». Можна побачити раритетні станкові скульптури народного художника України Михайла Лисенка та його онука – Богдана Лисенка, самобутні інсталяції майстрині декоративно-прикладного мистецтва та ляльки Г. Дюговської, вишуканий розпис авторською технікою «Лист з фронту» М. Кирницької.

А. Тартаковський «Києво-Печерська лавра»

Неповторна яскрава палітра П. Лебединця, мажорне звучання Лаврського мотиву пензля А. Тартаковського, гармонія кольорової гами в пастелях Г. Носенко надають виставці життєдайного стану, яким сповнена київська весна 2013 року.

Мистецтвознавці прагнули показати й свою пошану минулому, як, наприклад, у серії творів до 120-ї річниці з дня народження С. Шурова (1893–1961), подання мистецтвознавця А. Ревенко. Не минули увагою ім'я художниці О. Прахової (1950–2011), яка так раптово закінчила своє земне життя. Монографію про життя й творчість останньої з династії меценатів Прахових та картину з вишуканими маками, сповненими прямих ароматів, представила зі свого зібрання З. Чегусова.

Минулий рік був рясним на творчі здобутки мистецтвознавців. Заслужують уваги публікації Лесі Авраменко «Тези долі Віктора Зарецького», Олени Код'євої про батька, Олексія Роготченка «Соціалістичний реалізм і тоталітаризм», Дмитра Янка «Нариси» та монографія «Скульптор Ковальов», Ніни Велігоцької «Шляхами Казимира Малевича. Зупинка – Конотоп» та ін.

Як зазначила директор галереї «Митець» Ганна Лавреха: «Така виставка унікальна за своєю концепцією і представленими творами, які у більшості є власним зібранням мистецтвознавців».

Глядачі мають прекрасну можливість відчутти гармонію навколишнього світу, яку закарбували у своїх роботах українські митці. Монографії, альбоми, каталоги, друковані статті, представлені на виставці, відображують духовний світ ХХ століття і наше сьогодення. Разом із весною відкрилася ще одна сторінка на культурно-мистецькій ниві столиці...

Валентина ЄФРЕМОВА,
мистецтвознавець
Фото авторки

НОВИНИ

«БОЖЕ, ХРАНИ УКРАЇНУ»

Під такою назвою у Національному музеї Тараса Шевченка проходить унікальний мистецько-патріотичний проект.

За словами куратора проекту Марії Павелко, мета заходу – показати нерозривний зв'язок поколінь: минулого, теперішнього і майбутнього. Цей зв'язок потрібен для зцілення людської душі, захисту від непорозуміння із собою та навколишнім світом. «Нагадуємо всім: ми – українці, християни, і незважаючи на всі суперечки, закликаємо об'єднатися», – наголосила пані Марія.

На виставці неможливо відвести очей від прекрасних ікон, створених іконописцями з майстерні «Небо на землі» з Миколаєва. Відкривають завісу минулого світліни, зібрані колекціонером Володимиром Козюком із Вінниці. Портрети сучасників, виконаних імпресіоністом Єгором Толкуновим із Херсона, вражають своєю красою. Всього представлено понад 90 експонатів.

Український мистецтвознавець, дослідник сакрального образотворчого мистецтва, професор Дмитро Степовик сказав: «Зовні ці три види мистецтва – різні, але їх об'єднує українська душа».

Найбільше зацікавили фотографії, які зібрав пан Володимир. У світлинах мені подобаються вирази облич людей: у їхніх поглядах – безпосередність, немає лукавства і потаємної думки. Зворушує, що на цих фото бачиш внутрішні переживання, характер, темперамент тих, хто на них зображений. Відчуваються щирі, відверті українські душі».

Милує око таке незвичайне поєднання різних жанрів. Із фотографій дивляться на нас люди з минулого. Он вони які: позують на камеру, ніби знають, що через деякий час зустрінуться поглядами зі своїми нащадками. Картини відображають стан душі сучасників. А от ікони об'єднують ці твори в один духовний ряд, сповнений безмірного тепла, любові до людей і символізують вічність.

У виставковій залі всі зупиняли погляд на дзеркалі, яке є частинкою експозиції. Напевно кожен гадав: для чого воно тут? Це своєрідна родзинка заходу – треба розпочати огляд із дзеркала: подивитися собі у вічі і поставити одвічні запитання – хто ми і для чого живемо. Оглянувши представлене мистецтво, відвідувач повертається до дзеркала, дивиться у нього знову: для когось відповіді знайдено, а у когось, можливо, виникли нові питання.

Народна артистка України Ніна Матвієнко сказала: «Християнство для нас поставило святих на великій відстані. Ми ніколи не могли доторкнутися до святості, адже ікони в українців завжди висіли високо. Але нині Матінка Божа й Ісус Христос спустилися до народу. Вони разом із нами, близько – на рівні очей. Сьогодні ми повернулися до свого Божественного роду».

Аліна ОНОПА
Фото авторки

За проектом Головного тренінгового центру для бібліотекарів, створеного Українською бібліотечною асоціацією за сприяння програми «Бібліоміст» при Національній академії керівних кадрів культури і мистецтв України у смт Славське Львівської області відбулася III Всеукраїнська конференція «Сучасна бібліотечно-інформаційна безперервна освіта: нові вимоги». Організатором конференції стала Українська бібліотечна асоціація (УБА) за фінансової підтримки програми «Бібліоміст».

До Славського з'їхались понад 70 бібліотекарів – тренерів і координаторів регіональних тренінгових центрів, що завдяки програмі «Бібліоміст» діють у кожній обласній універсальній науковій бібліотеці України. В таких регіональних тренінгових центрах (РТЦ) проходять навчання районні і сільські бібліотекарі, чий бібліотеки стали переможцями конкурсів програми «Бібліоміст» на встановлення сучасного комп'ютерного обладнання в бібліотеці. Серед учасників були й тренери Львівського

Освіта: нові вимоги

РТЦ, а також господарі – працівники Сколівської районної центральної бібліотеки та бібліотеки смт Славське. Бібліотеки Сколівського району минулого року

стали переможцями конкурсу та грантерами програми «Бібліоміст». Комп'ютеризація допомагає бібліотекарям перетворити свої книгозбірні на сучасні центри

безкоштовного доступу до інформації, надання нових послуг, організувати спілкування, дозволити і творчий розвиток своїх користувачів.

Конференція відбувалася в надзвичайно цікавому, інтерактивному форматі: команди учасників відвідали чисельні майстер-класи, брали уроки в адвокаційній, психологічній, дидактичній майстернях, отримали поради у Школі майбутніх лідерів «Як стати директором бібліотеки». В межах конференції відбулись: акція «Бібліотечна фотосушка» (кожен тренер привіз кілька цікавих фотографій на тему «Моя бібліотека» і «Наш РТЦ») та акція збирання і передачі книг від учасників для бібліотеки смт Славське.

Результатом активної роботи протягом чотирьох днів стало створення навчальних відеофільмів, які допоможуть бібліотекарям навчати своїх користувачів основам комп'ютерної грамотності, продемонструють можливості комп'ютеризованої бібліотеки, познайомлять із сучасними бібліотечними сервісами та засобами адвокації.

Президія та Виконавчий офіс УБА

У стольному граді Галичі відкрито книгарню

Відбулася важлива подія в культурному житті Прикарпаття – у колишній столиці Галицько-Волинського князівства, місті Галичі відкрито книгарню. Ініціатором та організатором даного заходу виступив Національний заповідник «Давній Галич».

Саме в просторому приміщенні адміністративної установи даного закладу і було відкрито для галичан і всіх відвідувачів міста світ друкованого слова. Значення даної події неможливо переоцінити, оскільки книгарня стала першим закладом подібного типу відкритим у місті від часу здобуття нашою державою незалежності.

Присутніх галичан з відкриттям книгарні привітали генеральний директор-науковий керівник Національного заповідника «Давній Галич» Олександр Береговський, голова Галицької районної державної адміністрації Григорій Івасишин, головний спеціаліст відділу охорони культурної спадщини та музейної роботи Івано-Франківської облдержадміністрації Андрій Чемеринський, заступник генерального директора НЗ «Давній Галич» з наукової роботи Семен

Побуцький, директор Музею караїмської історії і культури Ярослав Поташич.

Ініціатор створення друкарні, генеральний директор НЗ «Давній Галич» Олександр Береговський у вступному слові підкреслив: «...Нехай наша книгарня ще не є великим книжковим салоном, але все починається з малого. Ми не нарікаємо на умови і на існуючі обставини, ми пробуємо в них створити важливий продукт для громади. Вже тепер книголюби зможуть знайти потрібну книгу в щойно відкритій книгарні. З кожним роком ми все більше розвиватимемося, і відкриття книгарні є яскравим прикладом різнопланової наукової діяльності нашої установи. Завдяки науковцям Заповідника упродовж майже двох десятиліть його діяльності видано десятки унікальних наукових праць – тепер з ними можна тут ознайомитися...»

Голова Галицької райдержадміністрації Григорій Івасишин розповів присутнім про заходи, здійснювані виконавчою владою району у плані підтримки книговидання. За його словами, щороку райдержадміністрацією виділяється від 40

до 50 тис. грн. на видання потрібних краю книг. Галицька РДА за рахунок коштів екологічного фонду профінансувала друк цікавого природничого фотоальбому «Невідомий Галич», для популяризації туристичних можливостей краю відкрила туристично-інформаційний центр з відповідним видавничим наповненням. На думку очільника району, відкриття книгарні є дуже важливим і вчасним кроком – оскільки в державі має рівноцінно розвиватися як економічна, так і гуманітарна складова. Голова району запевнив присутніх у підтримці подібних важливих ініціатив Заповідника, які є важливими саме тепер – коли Галич відзначатиме 1115-у річницю першої письмової згадки.

Після привітань і подяк усім причетним до створення та відкриття книгарні було проведено чин освячення її приміщення. Його здійснив декан Галицький УГКЦ о. Василь Завірач. Стрічку перерізували голова Галицької райдержадміністрації Григорій Івасишин та генеральний директор Заповідника Олександр

Береговський – і перші відвідувачі придбали книги, що їх зацікавили.

Важливими у програмі відкриття книгарні були поезії на тематику пошани та любові до книги у виконанні Ярослава Поташича та пастирське слово до галичан о. Василя Завірача. Спільно вони донесли до гостей свята, що «...людина, для якої книжка уже в дитинстві стала такою необхідною, як скрипка для музиканта, як пензель для художника, ніколи не відчуває себе обділеною, збідненою, спустошеною. Дім, в якому немає книг, подібний до тіла, яке позбулося душі...»

Куруватиме роботу книгарні довголітній працівник Національного заповідника «Давній Галич», завідувач його науковою бібліотекою Любов Ониськів.

На даний час у книгарні представлено наукові, науково-популярні та краєзнавчі видання, книги з історії релігії та мистецтва, видані відомими на Прикарпатті та поза його межами видавництвами, що є знайомі у світі книги і неодноразово отримували відзнаки Форуму

видавців, зокрема – друкарні «Лілея – НВ», «Нова зоря», «Місто-НВ», «Грифон» та «Галицька друкарня». Також читач має змогу придбати видання підготовлені інформаційно-видавничим відділом Заповідника.

На даний час у продажу близько сотні найменувань видань. Це – книги з краєзнавчої серії «Моє місто», фотоальбоми про Станиславів – Івано-Франківськ, видання присвячені сакральному мистецтву Галичини, історії районних центрів Івано-Франківської області, дослідження етнокультурних відносин кінця XIX – початку XX століття, праці, що висвітлюють визвольну боротьбу козацтва та УПА.

Відкриття книгарні має на меті привернення уваги жителів міста та його відвідувачів до друкованого слова, надання можливостей щодо ознайомлення та придбання найновішої наукової та краєзнавчої літератури, популяризація наукового доробку провідних науковців закладу та ВУЗів області.

У подальших планах генеральної дирекції Заповідника збільшення площ для роботи книгарні, розширення асортименту видань за рахунок співпраці з провідними видавництвами України.

Отож, тепер кожен, хто цікавиться історією рідного краю і хоче більше дізнатися про неї, має змогу завітати в книгарню і знайти або замовити потрібне видання. Заклад працюватиме щоденно з 9.00 до 18.00 год., окрім вихідних та святкових днів. Запрошуємо відвідати нашу книгарню!

Андрій ЧЕМЕРИНСЬКИЙ,
член НСКУ, магістр історії

З 75-річним ювілеєм, поете!

Марсюк Василь Андрійович народився 21 березня 1938 року в шахтарському місті Мар'їнці на Донеччині, де пройшли його дитинство та юність. Автор багатьох книжок віршів для дорослих і дітей. Деякі його твори покладені на музику.

Вітаючи поета із його 75-річчям і бажаючи йому довгих творчих літ, пропонуємо читачам його нову поему.

Ще не знаю.
Я лиш маленький вільний електрон.

А раз тепер я – холостяк,
то, значить, вільний, мов козак,
і мов козак, по вольній волі,
не боячись гуляю в полі,
шукаючи не панночку,
а із хрестом земляночку.

Якби людьми опікувався Бог,
він зводив би навік у парі двох,
як звів навіки Сонце із Землею,
як людство поєднав навіки з нею. . .
Ні, це не Божа благодать –
людей абияк парувать!

Я ніч люблю. Небесну темну ніч.
А чом не ясен день? У чому річ?
А річ у тім, що день – буденний, звичний,
а ніч – це поклик Вічності космічний.
Із Вічністю побуту наодинці
хіба вже заборонено людинці?

Мені романтику, як юні всі поети,
колись посеред поля уві млі
явився образ жінки з Андромеди,
схилиючись, як гілка, до землі. . .
То марення було, чи віщий знак,
що на землі я буду одинак?

Можливо, що любов моя космічна
для нинішніх прагматиків комічна.
Та й сам я до романтики задуб,
із феями земними взявши шлюб.
І в шлюбі я шукав щось неземне,
але надії зрадили мене.

Не жду я і в загробному житті
зустріти рідну душу на путі,
бо вирішити треба ще дилему,
чи, взагалі, існує сад едему.
І на землі я маю зарний сад,
та мало там було любовних свят.

Чого моя душа закохана хотіла?
Чого шукала у земних жінках?
Було їй, звісно, мало тільки тіла,
адже душа – це вже небесний птах.

Облишмо старечі зітханья,
облишмо образи на світ!
І юність, і перше кохання,
і сльози, і ніжні зізнання
були, як небесний політ
по кращій із кращих орбіт. . .

Не вічна ні любов, ані Галактики.
То що тепер? Тремтіти нам і плакати?
Усіх живих навчає білий світ:
смерть не страшна, коли продовжив рід!

Пардон, жінки, найперше, українки!
Від вас я заслуговую нагінки
за ставлення негречно до жінок.
Спишімо це на кепський стан печінки –
а так ще дієздатний я дідок!

Таки дідок! Мій внук вже в інституті
на лекціях засвоює знання.
А я весь вік самонавчавсь по суті,
та й зараз на життєвому розпутті
вивчаю курс кухарства і прання,
аби здобути ще одне звання.

Кухонна справа, кажуть, не космічна,
але хвала їй, бо вона одвічна!
Її вивчає жінка споконвік,
а зорі в небі лічить чоловік,
перехиливши добру чарку звично.
Ні, господарство вести – річ космічна!

Так хазяїнують люди на Землі –
усі льодовики розтануть скоро –
і слід вже готувати кораблі,
щоб рятуватись, наче Ной, на горах.
Я суп варю на тихому возні,
щоб людству не вкорочувати дні.

Якщо про кухню вам не цікаво,
то я продовжу пам'ятку небесну
як врятуватись від всесвітніх бід,
від котрих людство може просто
цезнуть. . .

Та за стіною так гримить сусід,
що вже не страшно всіх космічних бід!

Карлики, Квазари, Чорні діри. . .
Вже хотів я розказати, що це,
та впустили треба до квартири,
розчинивши вікна, раннє Сонце.

Я люблю ці золоті години
із ранковим чаєм на столі.
Здрастуй, сонце, друже мій єдиний
і моя опоро на землі!

Стає вже мегаполісом
залюднена Земля,
не дружать з хлібним колосом
затоптані поля.

Якщо так далі буде
іти земний прорєс,
то їсти будуть люди
лиш манну із небес.

Хтось в Бога просить раю на землі,
багато хто вимолоє небесний,
а я молюся, і при тому чесно,
щоб діти в нас роїлись на селі
і сяяв хліб, як сонце, на столі.

Хто мислить, той не має заборон.
Збазнути Всесвіт – ось його закон.
А інші всі закони – хвіст комети. . .
І зоряний штурмують бастион
блаженні відчайдухи та поети!

Якщо й створив хтось Всесвіт,
то поет –
в патхненні божевільному естет:
чи Світло-Бог, чи Чорно-Бог,
чи то дитя від них обох.

Ми в Світі пливемо як на «Титаніку».
Але чи варто нам впадати в паніку?
Бо не така страшна в дорозі смерть,
як без мети буденна крузоверт.

Хто ж завів Світовий годинник,
де Усесвіті – мов коліщатка?
Вас не мучить така загадка?
Он сміється будяк біля тину,
бо завівсь од малого зернятка.

Все походить від власного цвіту.
Хіба інша існує дорога?
І скажу я простіш якомога:
якщо Світ народився від Світу,
то і Бог народився від Бога.

Зарождається все в утробі –
чи то в дерева, чи в людини,
навіть Богу (такій особі!)
теж судилося зрости із зернини.

Хоч допитлива я людина,
а нарешті дійшов до зупинки:
де ж взялася Найперша Зернина?
Від зернинки, дивак, від зернинки!

Є десь Бог, чи його немає –
я не знаю, хоч знати б хотів.
Тільки розум мій твердо знає:
Світ є Щось божевільно безкрає –
непідвладне і сотням Богів.

Моя земля – моя держава
тримає натиск зліва, справа
і не дає зламатись нам,
своїм не скореним синам.
Ми стоїмо – вона стоїть
над сивим попелом століть!

Хай що б не сталося зі Світом –
ми прикрашаєм Землю цвітом.
Які там біди не грядуть,
а ми готуємось в путь.
І просто так не може Світ
спинить наш зоряний політ!

Мільярди зір, Світів-Антисвітів
навіщо Хтось в безмежжі засвітив?
Невже усе для того, щоб тепер
під галактичним зоряним наметом
дивився я на світ, як фантазер,
і славив Землю, будучи поетом?

Кому пишу? Чого я хочу?
Навіщо голову морочу,
життя малюючи своє?
Я головне сказати хочу:
Світ є моїм, бо Я ще є!

Світ велично страшний. Та над
страхом
в моїм серці – небесна краса.
Так у нірці, напевно, мурахи
не лякає найбільша гроза.

Опаду я травневим цвітом,
в серці маючи крашу з утіх,
що в мені – всі Галактики світу,
із одного замішані тіста,
я ж бо часточка їх усіх.

Космічний промінь, пронизавши Землю,
мій ген-частинку в Космос понесе,
і десь край Світу впавши на пустелю,
зачне життя, а з ним – усе. . .

Облиш, поете, пісню сумовиту,
край поля, наче явір, стоячи
і зорі споглядаючи вночі,
бо кращого немає заповіту:
до Вічності молись, або мовчи!

02–21. 02. 2012 р., Київ

